

Parashat Shlach – 5786 – nr. 268

Samenvatting van de parsha

1e Aliya: Moshe stuurt de spionnen op hun missie.

2e Aliya: De spionnen keren terug met de enorme vruchten van het land. Zij brengen hun negatieve rapport uit en het volk verliest haar vertrouwen in G-d en Moshe .

3e Aliya: Moshe pleit met succes voor het leven van het volk, en Hasjem vaardigt het 40-jarige decreet uit ,van rondzwerven en sterven in de woestijn.

4e Aliya: De spionnen sterven en het volk wordt geïnformeerd over hun eigen straf.

5e Aliya: De wetten van de Mincha – maaltijdoffering worden vermeld.

6e Aliya: De wetten voor het afscheiden van Challah – het deegoffer en het gemeenschappelijke zondeoffer worden vermeld.

7e Aliya: Het individuele zondeoffer; het incident met de man die Sjabbat overtrad door takken te verzamelen, zijn straf en de Mitsva van Tsitsit ,concluderen de Parsha .

Samenvatting van de haftara - Joshua 2:1

De Haftara van deze week vertelt het verhaal van Joshua, die Kalev en Pinchas het land instuurde om Jericho te bespioneren, hun ontmoeting met Rachav en hun rapport ,dat de angst van Jericho's inwoners bevestigde. Het verband met onze Parsha is duidelijk, maar de uitkomst van deze "tweede missie" was heel anders dan de eerste , 38 jaar eerder. Het jaar was 2488 .

Onze G-d en ons volk

Tijdens deze zeer moeilijke dagen , dagen anderen niet alleen onze heilige en inherente verbinding met het heilige land Erets Jisrael uit, maar ze bedreigen ook ons bestaan . Als reactie daarop moeten we de uitdaging aangaan door zowel onze missie te omarmen die door Hashem is gedefinieerd om te dienen als Zijn goy kadosh, Zijn heilige natie, als onze vaste toewijding om elkaar te ondersteunen en te beschermen en onze eigen identiteit en lot aan onze mensen te binden .

Die dualiteit is niet uniek voor deze tijd, want in het jodendom is er geen kloof tussen sjoel en staat. Zoals Rav Jitzchak Hutner opmerkte, zijn de woorden Shema Jisrael, "Hoor Israël", niet slechts een introductie, maar een essentieel onderdeel van de geloofsbelijdenis van de Jood : onze verbinding met Hashem en onze nationale identiteit zijn onlosmakelijk met elkaar verweven (Pachad Yitzchak, Chanoeka, 13:3). Dit is een waarheid als een koe die in verschillende vormen en elke generatie is herhaald, van de uitspraak van Ruth aan Naomi : "Uw natie is mijn natie en uw G-d is mijn G-d", tot de ooit geassimileerde verklaring van Herzl dat "zionisme de terugkeer naar het jodendom is, zelfs vóór de terugkeer naar het land Israël."

Verlossing in het verhaal van de spionnen kwam eveneens uit twee invalshoeken. Jehoshua en Kalev verzetten zich beiden tegen hun gelijken en weigerden zich bij hen aan te sluiten om de harten van hun volk af te keren van het Land Israël, maar hun verzet had twee heel verschillende bronnen. Jehoshua putte zijn kracht uit een gebed dat namens hem werd uitgesproken en een deel van zijn identiteit werd gemaakt door zijn leraar Moshe, die smeekte dat "G-d je zou redden van het complot van de spionnen", terwijl Kalev een omweg maakte

om Chevron te bezoeken, waar hij bad bij de graven van de aartsvaders dat hij niet zou worden beïnvloed door zijn medespionnen (Rashi :Bamidbar 13:16 en 13:22).

Jehoshua was de ultieme discipel van Moshé . Beiden waren meer verbonden met G-d dan met Israël . Mosjé – de Ish HaElokim (Man van G-d) – werd opgevoed buiten zijn familie in het huis van Farao, en werd vervolgens – nadat hij was opgegroeid en dat huis had verlaten – ook uit zijn land verwijderd, om in het land Midian te wonen en zijn gezin groot te brengen. Mosjé werd door G-d op afstand gehouden van zowel zijn wortels als zijn takken, omdat zijn kinderen hem niet opvolgden en gingen zelfs niet op een noemenswaardige manier in zijn wegen. Hij was meer een man van G-d dan een man van het volk . Jehoshua, zijn leerling, voegde zich bij Mosjé in zijn goddelijke afzondering, wachtend op Mosjé aan de voet van de berg (Sjemot 24:13, 32:17) en verliet nooit Moshes' tent (Sjemot 33:11). En, net als Mosjé, had Jehoshua geen kinderen die hem opvolgden (Megilla 14b).

Wat beschermde Jehoshua, de man van G-d, tegen aansluiting bij de spionnen ? G-d's herhaalde wens en gebod dat het Joodse volk het land Israël binnengaat. G-d redde hem van het complot van de spionnen.

Kalev, aan de andere kant, was een man van het volk . Kalev zou trouwen met Mirjam, die zich afvroeg hoe Mosjé zijn familie kon verlaten omwille van het nastreven van het woord van G-d (Bamidbar 12:1). Kalev en Mirjam zouden samen het nageslacht scheppen dat uiteindelijk zou resulteren in de Davidische dynastie (TB Sotah 11b), die de koning voortbracht die belast was met de nationale bestemming van het Joodse volk, wiens hart het hart van de Joodse gemeenschap is (Rambam Hilchot Melachim 3:6).

Wat beschermde Kalev, de man van het volk, tegen aansluiting bij de spionnen ? Zijn familiale en nationale identiteit. Kalev bezocht zijn voorvaders, begraven in Chevron, waar hij werd herinnerd aan zijn wortels en bestemming in Erets Jisrael . Dat bezoek en die visie verhinderden hem om zich bij de spionnen aan te sluiten bij het verwerpen van het land dat zowel het verleden als de toekomst van zijn volk vertegenwoordigt.

Verlossing komt van deze twee soorten helden en bronnen van kracht die onvermijdelijk samensmelten: onze toewijding aan het woord van G-d en onze band met onze natie, onze identiteit en onze bestemming. In deze bijzonder uitdagende tijden verdubbelen we onze toewijding aan het Joodse volk en aan onze missie als de heilige natie van Hashem. Shema Jisrael Hashem Elokénoe Hashem Echad. (R. Moshe Hauer z"l)

De geschiedenis herhaalt zich

De geschiedenis herhaalt zich. Ik weet niet waar dat cliché vandaan komt, maar ik weet wel dat onze wijzen een soortgelijk standpunt innamen. "Ma'aseh avot siman labanim." Wat er met onze voorouders gebeurde, is vaak een patroon dat hun nakomelingen voorbestemd zijn te volgen.

De repetitieve aard van historische processen lijkt waar te zijn in de verhalen van alle naties en culturen. Dit is de reden waarom historici geloofden dat de geschiedenis cyclisch is, en ze hebben kunnen aantonen dat bepaalde centrale kwesties herhaaldelijk terugkeren in de geschiedenis van het menselijk ras.

In het Tora-gedeelte van deze week, Parshat Shlach, wordt een patroon vastgelegd dat tragisch genoeg maar al te vaak is herhaald in de geschiedenis van ons volk . Ik spreek over het patroon waarbij een groot deel van de Joodse leiders zich verzet tegen het binnengaan van het Land Israël . Slechts een kleine en moedige minderheid zegt: "We moeten

onmiddellijk optrekken en het in bezit nemen; want we zijn goed in staat om het te overwinnen." (Bamidbar 13:30)

Deze week lezen we de afleveringen van de spionnen. Deze mannen waren een selecte groep getalenteerde en vermoedelijk vrome individuen. Ze voerden hun risicovolle missie uit zoals die hen was opgedragen. Ze moesten het Beloofde Land verkennen en de aard van de bewoners en de aard van het terrein bepalen. Dit was, eenvoudig gezegd, een voorbereiding om het land binnen te gaan, het te veroveren en het voor eens en voor altijd te vestigen. Maar 10 van de 12 keerden totaal ontmoedigd terug. Ik zou zeggen, letterlijk ontmoedigd; dat wil zeggen, hun moed werd ongedaan gemaakt. Zij zeiden: Wij kunnen niet tegen het volk optrekken, want zij zijn sterker dan wij.

Dit was slechts de eerste, maar zeker niet de laatste keer in de Joodse geschiedenis dat het Joodse leiderschap intern werd verscheurd door onenigheid. De gebeurtenis die in het Tora-gedeelte van deze week wordt beschreven, is slechts het eerste precedent van een terugkerend patroon waarin een paar heldhaftige visionairs, Joshua en Kaleb, zich niet alleen kunnen verbinden om zelf het land binnen te gaan, maar ook om hun volgelingen te inspireren om dit te doen. Maar deze visionairs zijn helaas slechts een deel van het patroon. Het andere deel zijn die leiders die te laf, te voorzichtig of te blind zijn om hun volk te leiden om alles te doen wat nodig is om het Heilige Land binnen te gaan en te bezitten.

Tijdens de Babylonische ballingschap werden alleen unieke individuen zoals Ezra en Nehemia van hetzelfde materiaal gemaakt als Joshua en Kaleb. En slechts een klein overblijfsel van de Babylonische ballingschap volgde hen en keerde terug naar het land. De grote meerderheid van de Joden en de grote meerderheid van de Joodse leiders bleven op smadelijke wijze achter in Babylon.

In de daaropvolgende eeuwen herhaalde de geschiedenis zich zo vaak. Om de zoveel tijd volgt een erbarmelijk kleine groep Joden uit Perzië en Marokko, uit Frankrijk, uit de bastions van het chassidisme in de Oekraïne of op aandringen van de Gaon van Vilna, het pad dat bepleit wordt door Joshua en Kaleb. Tegen alle verwachtingen in keren ze terug naar het land. Maar de overgrote meerderheid van hun broeders, soms om praktische en soms om ideologische redenen, kiest ervoor om achter te blijven in de diaspora. Ze volgen het pad van de andere tien spionnen.

Elk deel van de Tora is relevant voor het hedendaagse Joodse leven.

We leven in een tijd waarin het ideaal van terugkeer naar Zion, dat tenslotte het ideaal is dat zo inspirerend door Joshua en Kaleb werd gepredikt, geteisterd wordt door uitdagingen van alle kanten.

We leven in een tijd waarin de liberale intellectuele gemeenschap, die voor een groot deel uit mede-Joden bestaat, het ideaal van een Joods thuisland voor het Joodse volk niet langer accepteert. Die gemeenschap is op zijn minst bereid om het Heilige Land gedeeld te zien door een ander volk. En er zijn mensen van die gemeenschap die het idee van een terugkeer naar Zion volledig delegitimeren.

Verontrustender voor mij zijn echter die elementen van de praktiserende religieuze gemeenschap die vijandig staan tegenover de onderneming van het Joodse volk dat als een soevereine natie leeft in het land dat ons door de Almachtige zelf is beloofd. Ik weet heel goed dat er legitieme ideologische opvattingen voor of tegen religieus zionisme zijn, en ik ben zeker op de hoogte van de fouten en gebreken van de regering van de staat Israël. Maar ik zie niet in hoe iemand die het Tora-gedeelte van deze week leest, niet onder de indruk kan zijn van de centrale boodschappen: We verlieten Egypte met de belofte om een specifiek land te erven dat overvloedig van melk en honing. We hadden de gelegenheid om dat land heel snel na de Uittocht van Egypte binnen te gaan. We hebben de kans niet gewaardeerd en we hebben hem verloren. Het is waar dat we het niet helemaal kwijt zijn, en het werd slechts

veertig jaar uitgesteld ; een oogwenk vanuit het perspectief van de millennia van de Joodse geschiedenis.

De tragedie van Parshat Shlach overstijgt dit ene incident dat daar wordt beschreven . Integendeel, het verhaal van Parshat Shlach stelt een patroon vast dat in onze latere geschiedenis maar al te vaak wordt herhaald: het conflict tussen vooruitziendheid en angst, tussen moed en lafheid, tussen waar geloof en zwakker geloof, wordt tot op de dag van vandaag een eeuwig thema in onze geschiedenis.

Ik ben gekomen om te leren, via de communicaties die ik van zovelen van jullie ontvang, beste lezers, dat jullie allemaal heel aandachtig luisteren naar het Tora-gedeelte van elke week. Ik daag je uit, vooral deze week, om aandachtig te luisteren naar het verhaal van de spionnen. En als het voorbij is, heb ik er alle vertrouwen in dat u de boodschap zult zien die het naar onze generatie stuurt. Het is de boodschap van Joshua en Kalev. Het is de boodschap die tot de hele gemeente van de kinderen van Israël zegt :

"Het land, waar we doorheen trokken om het te bespieden, is een buitengewoon goed land. Als de Heer behagen in ons heeft, dan zal Hij ons in dit land brengen en het ons geven – een land dat vloeit van melk en honing. Kom alleen niet in opstand tegen de Heer, noch vreest u het volk van het land; want zij zijn brood voor ons; hun verdediging is over hen weggenomen, en Hashem is met ons; Vrees hen niet." (Bamidbar 14:7-9) (R. Zvi Hersh Weinreb)

De echte wereld

De episode van de spionnen heeft commentatoren door de eeuwen heen terecht in verwarring gebracht. Hoe konden ze het zo bij het verkeerde eind hebben? Het land, zeiden ze, was zoals Moshe beloofd had. Het was inderdaad "vloeiend van melk en honing". Maar het veroveren ervan was onmogelijk. "De mensen die er wonen zijn machtig, en de steden zijn versterkt en erg groot. We zagen er zelfs afstammelingen van de reus... We kunnen die mensen niet aanvallen, ze zijn sterker dan wij... Alle mensen die we daar zagen zijn van grote omvang. We zagen daar de titanen... We leken op sprinkhanen in onze eigen ogen, en zo leken we ook in de hunne" (Bamidbar. 13: 28-33).

Ze waren doodsbang voor de bewoners van het land en realiseerden zich helemaal niet dat de inwoners doodsbang voor hen waren. Rachav, de prostitué in Jericho, zegt een generatie later tegen de spionnen die Joshua gestuurd heeft: "Ik weet dat de Heer u dit land heeft gegeven en dat een grote vrees voor u op ons is gevallen, zodat allen die in dit land wonen, smelten van vrees vanwege u ... onze harten smolten van angst en de moed van iedereen ontbrak door u, want de Heer, uw G-d, is G-d in de hemel boven en op de aarde beneden" (Joshua 2:10-11).

De waarheid was precies het tegenovergestelde van het rapport van de spionnen. De inwoners vreesden de Israëlieten meer dan de Israëlieten de inwoners . Dit horen we aan het begin van het verhaal van Bilaam : "Nu zag Balak, de zoon van Tsipor, alles wat Israël de Amorieten had aangedaan, en Moav werd verschrikt omdat er zoveel mensen waren . Ja, Moa- was vervuld van vrees wegens de Israëlieten." Eerder hadden de Israëlieten zelf bij de Rode Zee gezongen : "Het volk van Kanaän zal wegsmelten; Terreur en vrees zullen op hen vallen." (Ex. 15:15-16)

Hoe hebben de spionnen zich dan zo flagrant vergist ? Hebben ze verkeerd geïnterpreteerd wat ze zagen ? Had het hun gebrek aan geloof in G-d ? Hadden ze – waarschijnlijker – geen vertrouwen in zichzelf ? Of was het gewoon, zoals Rambam betoogt in De gids voor de verbijsterden, dat hun angst onvermijdelijk was, gezien hun verleden ? Ze hadden het grootste

deel van hun leven als slaven doorgebracht . Pas onlangs hadden ze hun vrijheid verworven. Ze waren nog niet klaar om een langdurige reeks veldslagen te voeren en zich te vestigen als een vrij volk in hun eigen land. Daar is een nieuwe generatie voor nodig, geboren in vrijheid. Mensen veranderen, maar niet zo snel (Gids III, 32).

De meeste commentatoren gaan ervan uit dat de spionnen zich schuldig maakten aan een gebrek aan zenuwen, of geloof, of beide. Anders is het moeilijk om de tekst te lezen. In de chassidische literatuur – van de Baal Shem Tov tot R. Jehuda Leib Alter van Gur (Sfat Emet) tot de Lubavitcher Rebbe, R. Menachem Mendel Schneerson – kwam echter een heel andere interpretatielijn naar voren, waarbij de tekst tegen de stroom in werd gelezen met een dramatisch effect, zodat deze vandaag de dag nog steeds relevant en krachtig is. Volgens hun interpretatie hadden de spionnen goede bedoelingen . Ze waren tenslotte "vorsten, oversten, leiders" (Bamidbar. 13:2-3). Ze twijfelden er niet aan dat Israël zijn veldslagen met de inwoners van het land zou kunnen winnen. Ze waren niet bang om te falen ; Ze vreesden succes. Hun zorg was niet lichamelijk maar geestelijk. Ze wilden de woestijn niet verlaten. Ze wilden niet zomaar een natie worden onder de naties van de aarde. Ze wilden hun unieke relatie met G-d niet verliezen in de weergalmende stilte van de woestijn, ver verwijderd van de beschaving en haar ontevredenheid .

Hier waren ze dicht bij G-d, dichterbij dan enige generatie daarvoor of daarna . Hij was een tastbare aanwezigheid in het Heiligdom in hun midden, en in de Wolken van Heerlijkheid die hen omringden. Hier at Zijn volk manna uit de hemel en water uit de rots en ervoer dagelijks wonderen. Zolang ze in de woestijn onder G-d's beschuttende baldakijn verbleven, hoefden ze de aarde niet te ploegen, zaden te planten, oogsten binnen te halen, een land te verdedigen, een economie te runnen, een socialezekerheidsstelsel in stand te houden of één van de andere aardse lasten en afleidingen te dragen die de geest van de mensen van het G-ddelijke afleiden.

Hier, in niemandsland, in een liminale ruimte, zwevend tussen verleden en toekomst, waren ze in staat om te leven met een eenvoud en directheid van ontmoeting die ze niet konden hopen te vinden toen ze eenmaal weer de aantrekkingskracht van het dagelijks leven in de materiële wereld waren binnengegaan. Paradoxaal genoeg, aangezien een woestijn normaal gesproken precies het tegenovergestelde is van een tuin, was de woestijn het Eden van de Israëlieten. Hier waren ze net zo dicht bij Hashem als de eerste mensen vóór hun verlies van onschuld.

Als die vergelijking te tegenstrijdig is, bedenk dan dat Hoshea en Jeremia beiden de woestijn vergeleken met een huwelijksreis . Hoshea zei in de naam van G-d: "Ik ga haar nu lokken; Ik zal haar de woestijn in leiden en teder tot haar spreken" (Hos. 2:16), wat impliceert dat G-d in de toekomst de mensen daarheen zou brengen om een tweede wittebroodsweken te vieren. Jeremia zei in G-ds naam: "Ik herinner me de toewijding van uw jeugd, hoe u mij als bruid hebt liefgehad en mij bent gevolgd door de woestijn, door een land dat niet gezaaid is" (Jeremia 2:2). Voor beide profeten waren de woestijnjaren de tijd van de eerste liefde tussen G-d en de Israëlieten. Dat wilden de spionnen niet kwijt geraken .

Het is duidelijk dat deze interpretatie niet de duidelijke betekenis van het verhaal is, maar we moeten het om die reden niet afwijzen. Het is als het ware een psychoanalytische lezing, een verslag van de onbewuste denkwijze van de spionnen. Ze wilden de intimiteit en onschuld van de kindertijd niet loslaten en de wereld van de volwassenen betreden. Soms is het moeilijk voor ouders om hun kinderen los te laten; op andere momenten is het andersom. Maar er moet een zekere mate van scheiding zijn als kinderen verantwoordelijke volwassenen willen worden. Uiteindelijk vreesden de spionnen de vrijheid en haar verantwoordelijkheden.

Maar dat is waar de Tora over gaat. Het jodendom is geen religie van monastieke terugtrekking uit de wereld. Het is bij uitstek een religie die zich bezighoudt met de wereld. De Tora is een sjabloon voor de opbouw van een samenleving met al zijn gruiszame details: wetten van oorlogvoering en welzijn, oogsten en vee, leningen en werkgever-werknemerrelaties, de code van een natie in zijn land, onderdeel van de echte wereld van politiek en economie, maar op de een of andere manier wijzend naar een betere wereld waar rechtvaardigheid en mededogen, Liefde voor de naaste en de vreemdeling zijn geen verre idealen, maar maken deel uit van de textuur van het dagelijks leven. G-d koos het volk Israël om Zijn aanwezigheid zichtbaar te maken in de wereld, en dat betekent dat Israël in de wereld moet leven .

Zeker, het Joodse volk was niet zonder hun woestijnbewoners en asceten. De Qumran-sekte die we kennen van de Dode Zeerollen was zo'n groep . De Talmoed spreekt over R. Shimon bar Jocha in soortgelijke bewoordingen. Na dertien jaar in een grot te hebben gewoond, kon hij het niet verdragen om mensen bezig te zien met zulke aardse bezigheden als het ploegen van een veld. Maimonides spreekt over mensen die als kluizenaars in de woestijn leven om te ontsnappen aan de verdorvenheid van de samenleving (Wetten van ethische aard, 6: 1; Acht hoofdstukken, hfdst. 4). Maar dit waren de uitzonderingen, niet de regel. Dit is niet de bestemming van Israël, om buiten tijd en ruimte in ashrams of kloosters te leven als de kluizenaars van de wereld. Verre van het hoogste punt van geloof te zijn, is zo'n angst voor vrijheid en haar verantwoordelijkheden – volgens zowel de Gerer als de Lubavitcher Rebbe – de zonde van de spionnen.

Er is een stem binnen de traditie, het meest bekend geïdentificeerd met R. Shimon bar Jochai, die betrokkenheid bij de wereld beschouwt als fundamenteel onverenigbaar met de hoogten van spiritualiteit. Maar de mainstream dacht er anders over. "Tora-studie zonder bezigheid zal uiteindelijk mislukken en tot zonde leiden" (Avot 2:2). "Iemand die besluit de Tora te bestuderen en niet te werken maar van naastenliefde te leven, ontheiligt de naam van G-d, veracht de Tora, dooft het licht van de religie, brengt het kwaad over zichzelf en berooft zichzelf van het leven in het hiernamaals" (Rambam, Wetten van Tora-studie 3:10).

De spionnen wilden het Jodendom niet besmetten door het in contact te brengen met de echte wereld. Ze zochten de eeuwige kindertijd van G-d's bescherming en de eindeloze wittebroodsweken van Zijn alomvattende liefde . Er is iets nobels aan dit verlangen, maar ook iets diep onverantwoordelijks dat de mensen demoraliseerde en G-d's toorn opwekte. Want het Joodse project – de Tora als de grondwet van de Joodse natie onder de soevereiniteit van G-d – gaat over het opbouwen van een samenleving in het land Israël die de menselijke waardigheid en vrijheid zo eert dat het op een dag de wereld zal leiden om te zeggen: "Voorwaar, deze grote natie is een wijs en verstandig volk" (Devarim. 4:6).

De Joodse taak is niet om bang te zijn voor de echte wereld, maar om binnen te gaan en deze te transformeren. Dat is wat de spionnen niet begrepen. (R. Jonathan Sacks z"l)

SHABBAT SHALOM

Voor suggesties en commentaar : mobi166@hotmail.com

Gelieve dit blaadje (deze link) ook door te sturen aan vrienden en kennissen.

En je bronnen zullen zich naar het buitenland verspreiden (Misjlé 5-16)

לע"נ ר' יששכר דב בן ר' מנחם מנס ולע"נ מרת פרומה בת ר' צבי אריה